

SUDSKA KRONIKA: SLUCAJ MILOSEVIC

Author: IWPR

Pise: Ana Uzelac iz Haga (TU Br 407, 17-maj-05)

Bivsi pomocnik ministra unutrasnjih poslova, pukovnik Obrad Stevanovic, najvisi je duznosnik koji se za sada pojavio kao svjedok obrane na sudjenju Milosevicu.

Njegovo je svjedocenje trebalo osporiti navode tuzilaca da je tokom rata na Kosovu 1999. postojao paralelni lanac zapovijedanja, posredstvom kojeg je Milosevic direktno nadzirao združene policijske, vojne i paravojne srpske snage.

Tek u drugom dijelu svog iskaza, svjedok se usredotocio na pojedinačne događaje koji se spominju u kosovskoj optuznici, pokušavajući osporiti navode po kojima je srpska policija sistematski činila zločine nad albanskim civilima.

Milosevic je optuzen za rukovođenje velikom i složenom operacijom protjerivanja kosovskih Albanaca iz pokrajine, koja se odigrala u razdoblju od svibnja/marta do lipnja/juna 1999. – to jest, u vrijeme kada su trajali i zračni napadi NATO-a. Protjerivanje je bilo praćeno masovnim i sistematskim zastrašivanjem albanskih civila, kao i ubojstvima. U optuznici je pobrojano 17 takvih događaja i 22 slučaja progona.

Tuzioci tvrde da je citavom operacijom upravljalo “objedinjeno zapovjedništvo”, koju je 1999. oformio tadašnji zamjenik jugoslavenskog premijera Nikola Sainovic. Navodno je na taj način Milosevicu bilo omogućeno da – zaobilazeći postojeći lanac zapovijedanja – uspostavi potpunu kontrolu nad jugoslavenskim ministarstvom obrane, jugoslavenskom vojskom, srpskim ministarstvom unutrasnjih poslova i lokalnim jedinicama za obranu na Kosovu.

Stevanovic je prva osoba koja je potvrdila postojanje objedinjene komande, jer su svi raniji svjedoci obrane uporno tvrdili da o tome ništa ne znaju.

Tuzioci nisu uspjeli pribaviti odgovarajuće dokaze o radu zajedničkog zapovjedništva; demokratske vlasti su tvrdile da nisu uspjele pronaći nikakvu dokumentaciju te vrste, jer je ona navodno bila uništena. Protiv bivšeg šefa Milosevićevog kabineta, Gorana Milinovica, u Srbiji je pokrenuta istraga zbog sumnje da je sakrio ili uništio oko 160 dokumenata koji se tiču objedinjenog zapovjedništva.

Milosevićev svjedok je, međutim, ovoga tjedna sudu predčio zapisnike sa sastanaka objedinjenog zapovjedništva, koje je načinio Milinovic. U njima je zabilježeno i Milosevićevo obraćanje okupljenima, nakon čega ih je zapovjednik Pristinskog korpusa jugoslavenske vojske, Nebojša Pavkovic, izvijestio o “borbi protiv NATO-agresije” na Kosovu. I Pavkovic je u međuvremenu optuzen pred Tribunalom: nalazi se u haskom pritvoru, gdje očekuje početak sudjenja.

Svjedok je istakao kako objedinjeno zapovjedništvo nije predstavljalo stvarnu zapovjednu strukturu, nego organ koji je olaksavao “horizontalnu suradnju” i razmjenu informacija između snaga sigurnosti na Kosovu, te da ni na koji način nije ugrozavao redovni lanac zapovijedanja.

Iako je riječ o jednom od rijetkih dužnosnika koji je navodno odigrao zapazenu ulogu i u redovnom i u paralelnom lancu zapovijedanja, Stevanovic ipak nije optuzen pred Tribunalom.

Sve njegove starjesine – uključujući tadašnjeg ministra unutarnjih poslova, Vlastimira Djordjevica (koji se nalazi u bijegu), kao i Sretena Lukica, koji mu je bio neposredno nadređen kao operativni zapovjednik redovnih policijskih snaga tokom rata na Kosovu. Tuzioci su se odbili izjasniti o tome je li protiv Stevanovica ikada bila pokretana istraga Haskog tribunala.

Stevanovic je pred sudom uglavnom govorio o kompliciranoj zapovjednoj strukturi unutar srpske policije, o pravilima i propisima po kojima je ona funkcionirala, kao i o njenom naoružanju. Uporno je tvrdio da srpska policija u pokrajini nije pocinila nikakve sistematske zlocine, te da joj je bilo izricito naredjeno da stiti albanske civile.

Da bi to ilustrirao, svjedok je predocio neke od tadašnjih policijskih naredbi, u kojima se zabranjuje otvaranje vatre na civile, pa čak i izvodjenje bilo kakvih operacija u naseljenim podrucjima. Pokazao je i naredbe iz kojih se vidi da je od policije bilo trazeno da na Kosovu postuje cetiri osnovna principa, od kojih je jedan bio i princip proporcionalne upotrebe sile.

Takodjer je insistirao na tome da albanski pobunjenici na Kosovu, u pogledu naoružanja, ni na koji nacin nisu zaostajali za srpskom policijom protiv koje su se borili, te da su zapravo bili u prednosti nad njom – jer su bolje poznavali teren, kao i zbog toga sto su uvijek prvi napadali.

Ali, kao i u slucaju vecine dosadasnjih svjedoka obrane, Milosevic sa Stevanovicem tokom prva tri dana glavnog ispitivanja uglavnom nije doticao cinjenicu gradju. Opipljiviji bi dokazi tek povremeno iskrslili iz mora uopcenih tvrdnji, ili pak opisa policijskog ponasanja tokom godine koja je prethodila sukobima.

Stevanovic je sudskom vijecu predocio i policijsku statistiku o slucajevima ugrozavanja sigurnosti tokom zracnih napada NATO-a – pri cemu njihova klasifikacija nije bila izvrsena samo po vrstama incidenata, nego i po etnickom porijeklu zrtava.

Statistika je potvrdila i da se u to vrijeme zaista odigrao i masovan odljev albanskog stanovnistva s Kosova: pedantno su navedeni podaci o vise desetina tisuca ljudi koji su za samo jedan dan presli preko razlicitih granicnih prijelaza na Kosovu. Ali, kada su se suci podrobnije raspitali o tome, ispostavilo se da te statistike nista ne kazuju o razlozima napustanja Kosova. Svjedok je, naime, rekao samo to da je bilo “opce poznato” da se kretanje stanovnistva intenziviralo “nakon sto je pocela agresija” – to jest, zracni udari NATO-a.

Tek se cetvrtog dana svjedocenja Stevanovic napokon usredotocio i na konkretne zlocine koji se u optuznici navode – masakre koji su nad albanskim civilima pocinjeni u selima Racak i Izbica, sijecnja/januara i svibnja/maja 1999. – prisilivsi tako suce da dozvole da njegov boravak u sudnici potraje mnogo vise od planiranih 12 sati.

Medjutim, ni potkraj tjedna Stevanovic nije iznio nikakve nove cinjenicne dokaze, vec je samo ponovio neke od dokaza i zakljucaka koje su vec iznijeli oni svjedoci obrane koji su proveli sluzbenu (srpsku) istragu o masakru. (Vidi Dnevnik Tribunala br. 401, od 8. travnja/aprila 2005., tekst “Sudska Kronika: slucaj Milosevic”, http://www.iwpr.net/index.pl?archive/tri/tri_401_3_ser.txt; i Dnevnik Tribunala br. 399, od 25. ozujka/marta 2005., tekst “Sudska Kronika: slucaj Milosevic”, http://www.iwpr.net/index.pl?archive/tri/tri_399_1_ser.txt)

Zbog ovakvog pristupa, pracenog kasnjenjem u podnosjenju vecine dokaza – uslijed cega ni prijevodni nisu nacinjeni pravovremeno – strpljenje sudaca se jos jednom naslo na kusnji. Veci dio ovotjednog svjedocenja protekao je u opominjanju Milosevica – koji insistira na tome da se brani samostalno – zbog ponavljanja dokaza i uopcenog govora; suci su mu pokusavali pomoci, ali ga i sprijeciti u postavljanju sugestivnih pitanja.

“Gospodine Milosevicu, vama se sudi, protiv vas su iznesene optuzbe, a vi iznosite uopcene dokaze”, rekao mu je, u jednom trenutku gotovo očajni, sudac Patrik Robinson (Patrick Robinson). “Niste u obicnoj situaciji. Niste na slobodi.”

Buduci da je kosovska optuznica samo jedna od tri koje su u Hagu podignute protiv Milosevica, a da se zavrsetak ovog dijela procesa ne nazire, suci su 20. svibnja/maja saopчили da je okrivljeni vec potrosio vise od jedne trecine ukupnog vremena (150 dana) koje mu je dodijeljeno za izvodjenje dokaza.

Stevanovicevo svjedocenje bit ce nastavljeno i sljedeceg tjedna.

Ana Uzelac je voditeljica projekta IWPR-a u Hagu.

Location: Serbia
Kosovo

Topic: Courtside

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/sudska-kronika-slucaj-milosevic-19>